

Prof. Dr. Tankut Centel
İstanbul Hukuk Fakültesi Dekanı

ANTRENÖR HAKLARINDA GÖREVLİ MAHKEME (Karar İncelemesi)

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi

Esas No.: 2003/14073

Karar No.: 2004/6561

Tarih: 30.3.2004

Karar Özeti:

Antrenör de sporcu kapsamında değerlendirilecek olup; ücret, transfer bedeli ve prim gibi taleplere yönelik davasını, iş mahkemesi yerine, asliye hukuk mahkemesinde açması gerekir.

İlgili Mevzuat:

1475 sayılı İş K. 5; 4857 sayılı İş K. 4; İş Mahkemeleri K. 1

Karar Metni:

Dava: Taraflar arasındaki icra takibinin devamı ve icra inkar tazminatının ödetilmesi davasının yapılan yargılaması sonunda; ilamda yazılı nedenlerle gerçekleşen miktarın faiziyle birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine ilişkin hüküm süresi içinde duruşmalı olarak temyizden incelenmesi davalı avukatınca istenilmesi üzerine dosya incelemek için duruşmaya tabi olduğu anlaşılmış ve duruşma için 30.3.2004 Salı günü tayin edilerek taraflara çağrı kağıdı gönderilmişti. Duruşma günü davalı adına Avukat ... ile karşı taraf adına ... geldiler. Duruşmaya başlanarak hazır bulunanların sözlü açıklamaları dinlendikten sonra duruşmaya son verilerek dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü.

Yargıtay Kararı

Davacı, davalı spor klübünde A takımı oyuncusu olarak görev yapmış, aynı zamanda yıldız takımının antrenörü olarak çalışmıştır. Açmış olduğu bu davada her iki görevi sebebiyle ücret, transfer

bedeli, pirim gibi isteklerde bulunmuştur. Mahkemece istek doğrultusunda hüküm kurulmuştur. 1475 sayılı İş Kanununun 5/9. maddesinde sporcular, İş Kanununun kapsamının dışında tutulmuştur. Antrenör de sporcu kapsamında değerlendirilmelidir. Buna göre davanın iş mahkemesinde görülmesi olanağı bulunmamaktadır. Söz konusu isteklerle ilgili davanın Asliye Hukuk Mahkemesinde açılması gerekir. Mahkemece bu yönden görevsizlik kararı verilmelidir.

Sonuç: Temyiz olunan kararın yukarıda yazılı sebepten BOZULMASINA, davalı yararına takdir edilen 375.000.000 TL duruşma avukatlık parasının karşı tarafa yükletilmesine, peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine, 30.3.2004 gününde oybirliği ile karar verildi.

Kararın İncelenmesi:

I. İnceleme konusu Yargıtay kararına konu olan olayda, söz konusu kararın metninden anlaşıldığı kadarıyla:

1. Bir spor klübünde oyuncu ve aynı zamanda antrenör olarak çalışmış bulunan davacı, iş mahkemesinde dava açarak, ücret ile transfer bedeli ve prim gibi haklarını talep etmiştir.

Alt mahkeme, davacı antrenörün bu taleplerini hüküm altına almış ve bunların ödetilmesine karar vermiştir.

2. Alt mahkemenin bu kararının davalı spor klübü vekilince temyiz edilmesi üzerine uyuşmazlık, Yargıtay Dokuzuncu Hukuk Dairesi'nin önüne gelmiştir. Bu bağlamda, Yargıtay Dokuzuncu Hukuk Dairesi; sporcuların İş Kanunu'nun kapsamı dışında tutulduğunu dikkate alarak, antrenörün de

sporcu kapsamında değerlendirilmesini ve buna göre de, davalı antrenörün spor kulübü karşısındaki alacak taleplerini, iş mahkemesinde ileri sürmeyeceğini ve bu tür talepler için, asliye hukuk mahkemesinin görevli mahkeme olduğunu kabul edip, alt mahkemenin kararının bozulmasına karar vermiştir.

II. İnceleme konusu Yargıtay kararı bakımından çözülmesi gereken hukuki sorun; görüldüğü üzere, “antrenör”ün gerçekten sporcu sayılıp sayılmayacağı, böylece İş Kanunu’ndan yararlanıp yararlanamayacağı ve giderek, çalışma yaşamına ilişkin haklarını hangi görevli mahkeme önünde ileri sürebileceği noktasında toplanmaktadır. Bu nedenle, aşağıda ilkin, sporcular bakımından İş Kanunu’nun uygulama alanının genişliği ve sonra da, “antrenör”ün söz konusu kapsamda ele alınıp alınmayacağı konuları ele alınacak; buna ilişkin, Yargıtay kararlarındaki eğilim sergilenmeye çalışılacaktır.

1. İş yasalarının, kural olarak, her çalışana uygulanması ve giderek, toplumda her çalışanın, bir iş yasasının koruyucu şemsiyesi altında bulunması esastır. Ancak, ulusal iş hukuku tarafından çalışanlara sağlanan koruma (güvence); önemli ölçüde, ülkenin sosyal ve ekonomik gelişmişlik düzeyine bağlıdır. Buna göre de, ülkenin ekonomisi tüm çalışanları iş yasaları yoluyla korumaya yeterince elverişli durumda olmadığı takdirde, bazı çalışan gruplarının söz konusu korumadan uzak tutulduğu görülür. Bunun hukuki temeli, iş hukukunun ilkeleri arasında kabul edilen “işçiyi koruma ve işçiyeye yardımın, ülkenin iktisadi gücüyle uyumlu kılınması ilkesi”dir [söz konusu ilkenin anlam ve içeriği için bkz. K. Tunçomağ/T. Centel, İş Hukukunun Esasları, İstanbul 2003, 10].

Belirtilen kapsamda gerek 1475 sayılı İş Kanunu ve gerekse şimdiki 4857 sayılı İş Kanunu, daha önceki iş yasalarında olduğu üzere, uygulama alanını sınırlı tutmuş ve bazı işyerleri ile birtakım işlerde çalışanları, kapsamı dışında bırakmıştır. Burada esas olan düşünce, kimin daha çok veya daha az “korunmaya değer” olduğu noktasında toplanmakta ve yasakoyucu da, anılan ölçüt çerçevesinde, yasanın uygulama alanını belirlemedeki tercihini buna göre yapmaktadır. Bu bakımdan, söz konusu sınırlama; sosyal devlet ilkesi (Ay. m. 2)

açısından, ancak uygulama alanı dışında bırakılanların mükerrer yararlanmaları önlediği ölçüde, yani genel nitelikteki iş yasasının kapsamı dışında kalanlar ayrı ve özel bir iş yasasına sahip buldukları takdirde, hukuken haklı bulunabilir veya yasakoyucunun bu konudaki tutumu, anılan ölçüte bağlı kaldığı oranda mazur görülebilir.

Bu bağlamda, İş Kanunu’nun uygulama alanı, 1475 sayılı İş K. m. 5 ve 4857 sayılı İş K. m. 4’le belirlenmiştir. Buna göre de, “sporcular” hakkında İş Kanunu uygulanmayacaktır. Ancak, yasada “sporcular”ın kimler olacağı tek tek gösterilmediğinden, inceleme konusu Yargıtay kararında olduğu üzere, “antrenör”ün “sporcu” sayılıp sayılmayacağı tartışma konusu edilmektedir.

Profesyonel sporcuların ve özellikle futbolcuların yüksek transfer ücreti aldıkları ve dolgun ücret karşılığında çalıştıkları dikkate alındığında, bunları İş Kanunu’nun uygulama alanı dışında tutmaya, belli ölçüde de olsa, hak verilebilir. Bunun gibi, amatör sporcular da, yaptıkları iş iktisadi bir değer taşımayacağı için, “iş” niteliğini taşımayacağı ve giderek, bunların sözleşmelerinin “iş sözleşmesi” niteliğini kazanamayacağı kabul edilecek ve bunların, İş Kanunu’ndan yararlanmaları söz konusu olmayacaktır. Buna karşılık, “antrenör”ler bakımından, hukuken “korunma” gereksiniminin “sporcular” a oranla yüksek olduğu söylenebilir.

2. Yüksek Mahkeme’nin “antrenörler” e bakış açısı ve bunlara ilişkin değerlendirmesi, zaman içinde değişik olmuştur. Bunlardaki istikrarsızlık; söz konusu kararların, çoğu kez oybirliği yerine oyçokluğuyla alınmış olmalarından da, çıkarsama yoluyla ortaya konabilir. Gerçekten, Yargıtay Dokuzuncu Hukuk Dairesi; görebildiğimiz kadariyle, 1991 yılında oyçokluğuyla aldığı bir kararında, spor klübünde profesyonel antrenör olarak çalışanların İş Kanunu kapsamında olduklarını kabul etmiştir [bkz. Yarg. 9. HD., 21.1.1991-1990-9492/305-İş Hukuku Dergisi I, 1 (Ocak-Mart 1991), 133]. Daha sonra, Yüksek Mahkeme; yine oyçokluğuyla aldığı bir kararında, voleybol antrenörü olarak çalışan bir kişinin ücret ve kıdem tazminatı alacaklarına ilişkin davasında görevli mahkemenin iş mahkemesi olmasını öngörmüştür [bkz. Yarg. 9. HD., 8.12.2003-19877/20178-İşveren XXXVIII, 5 (Şubat 2004), 18]. Yaklaşık dört ay sonra verdiği

bir kararında ise (ki, bu karar, inceleme konusu yapılan karardır), Yüksek Mahkeme bu kez oybirliğiyle, antrenörlerin İş Kanunu kapsamı dışında oldukları esasını benimseyerek, asliye hukuk mahkemesinin görevli mahkeme olduğunu kabul etmiştir. İşin ilginç yanı, dört ay öncesinde ve sonrasında verilen her iki kararda da, Özel Daire Başkanı'nın imzasının bulunmasıdır.

III. İnceleme konusu yapılan Yargıtay kararı, gerekçesi ve vardığı sonuç itibarıyla, tartışmaya açıktır. Gerçekten, Yüksek Mahkeme'nin zaman içerisinde verdiği kararlar, belli bir istikrarı sergile-

mekten uzak görünmektedir. Nitekim, tüm bu kararlar, sonuçta Yüksek Mahkeme'nin antrenörler konusunda karar verirken rahat olmadıklarını göstermektedir.

Diğer yandan, Yüksek Mahkeme'nin antrenörlere ilişkin zaman içinde değişen kararları, Özel Daire kararlarının kararın alınmasına katılanlara göre değiştiği gerçeğini sergilemenin tipik örneğini oluşturmaktadır. Bu durumun, hukuk güvenliği ve hukuk devleti değerlerine verdiği zarar ise, yüksektir. Tüm dileğimiz; bu konudaki Yüksek Mahkeme içtihatlarının, biran önce istikrara kavuşmasıdır.